

Natalia Ejsmontt

Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania

ANALIZA TREŚCI PRZEKAZU INFORMACJI W GŁÓWNYCH WYDANIACH WIADOMOŚCI W TELEWIZJI W ASPEKTCIE ICH WPŁYWU NA OPINIĘ PUBLICZNĄ

Streszczenie (abstrakt): Główne wydanie wiadomości telewizyjnych na każdym kanale przeważnie opierają się na tych samych zdarzeniach, jednakże przekazywane są w różny sposób. W zależności od stacji są one przekierowane do odbiorcy w sposób neutralny lub zaznaczający opinie. W analizowanym czasie Polsat przedstawił wydarzenia neutralnie, nie zaznaczając swojego stanowiska. TVN zwłaszcza przy temacie strajku wypowiedział się po stronie obywateli, TVP po stronie rządu, z kolei TV TRWAM zwróciła uwagę na kontekst historyczny rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Każda z tych stacji wyróżnia się odmiennymi sposobami przedstawiania wiadomości.

Słowa kluczowe: wiadomości, rocznica, protest, informacje

AN ANALYSIS OF THE MAJOR TV NEWS PROGRAMMES CONTENT IN TERMS OF ITS IMPACT ON THE PUBLIC OPINION

Abstract: On every TV channel news are showed in different way, even if they are simply the same. Depending on the channel, informations are given to a recipient in neutral way or underline their opinion. The Polsat News showed the news without its point of view, but The TVN stations did it from the citizens approval. Opposite side of an opinion had the TVP channel. TV TRWAM focused its attention on the anniversary of the introduction of martial law. Every TV Station uses different methods of presenting informations.

Keywords: informations, anniversary, protest, news

Wstęp

We współczesnym świecie społeczeństwo jest otoczone środkami masowego przekazu przez większość czasu. Coraz większą popularność zdobywa teza, że do mózgu przeciętnego, współczesnego człowieka dociera w ciągu jednego dnia więcej informacji, niż przez całe życie zdobywali nasi przodkowie¹. Rozwój cywilizacyjny doprowadził ludzkość do

¹ <https://www.wp.pl/?s=https%3A%2F%2Ftech.wp.pl%2Fwspolczesni-wladcy-naszyc-umyslow-mozgi-ludzi-przestaja-sobie-juz-radzic-6034791562482305a&nil&src01=f1e45> [dostęp: 13.12.2020].

ery Internetu, telewizji, różnorodnych aplikacji czy radia, skąd czerpanie informacji jest łatwe i możliwe niezależnie od pory dnia.

Według badań przeprowadzonych przez Centrum Badania Opinii Publicznej w 2019 roku, na pytanie skierowane do Polaków – jakie źródło informacji jest przez nich najchętniej wybierane, 58% respondentów wskazało telewizję jako środek przyswajania wiadomości z kraju i ze świata. Na drugim miejscu znalazł się Internet, ze wskazaniem 27%, następnie radio wskazało 9% ankietowanych oraz prasa z wynikiem 2% głosów – pozostałe 4% badanych wskazało odpowiedzi „inne” lub „trudno powiedzieć”².

Obywatel, zasiadający przed telewizorem w celu zasięgnięcia najnowszych wydarzeń z państwa i ze świata, podejmuje własną decyzję o tym, z jakiego kanału będzie czerpać informacje. Według Giovanni’ego Sartori, włoskiego teoretyka polityki, wiedza o polityce kształtuje się poprzez właściwe zrozumienie procesów i struktur, do czego niezbędna jest umiejętność obiektywnej analizy informacji i na tej podstawie możliwe jest wnioskowanie³.

Jednostka, posiadająca określony zakres wiedzy, może bez względu na rodzaj źródła informacji zgodzić się z nią lub nie, opierając wnioskowanie na bazie zdobytych wcześniej doświadczeń. Jednakże w państwie demokratycznym, mimo że zakłada się, że obywatele będą brali czynny udział w życiu politycznym, z założeniem wolności wyboru, mogą przyjmując również postawę apolityczną. Warto zauważyć zależność, że takie jednostki zbudują mniejszy panel interpretacji, ze względu na mniej doświadczeń związanych z podanymi wiadomościami.

U władzy w Polsce znajduje się koalicja partii, z których każda prezentuje podobne, aczkolwiek różniące się w szczegółach poglądy prawicowe czy konserwatywne, często prezentując inną wizję realizowania polityki. Stacje telewizyjne, mające na celu przedstawić widzom sytuację polityczną w państwie czy ogólnoswiatową, także przyjmują różne stanowiska i – jak się okazuje, w zależności od ich postawy, również inaczej przedstawiają te same wydarzenia. Czy kanały informacyjne, za pomocą doboru słów, ukazanych nagrań i przeprowadzonych wywiadów z różnymi osobowościami, kreują rzeczywistość i tym samym manipulują informacjami? Te same wydarzenia, dnia 13 grudnia 2020 roku, w 39 rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, prowadzący przedstawili znacząco inaczej.

Przedstawienie wydarzeń w Polsat News

Polsat News rozpoczyna wydarzenia o godzinie 18:50, które w analizowanym dniu prowadzone były przez Monikę Sawkę, mówiącą z początku o najważniejszych zdarzeniach, tj. o protestach, znalezionym martwym dziecku i atakującej watasze wilków pod Poznaniem⁴. Przechodząc do głównej części programu, rozpoczęła się transmisja z protestów

² https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_070_19.PDF [dostęp: 13.03.2020].

³ G. Sartori, *The Theory of Democracy Revisited*, vol. 1: *The Contemporary Debate*, Chatham House Publishers, Chatham 1987, s. 117.

⁴ https://www.polsatnews.pl/wideo-program/20201213-wydarzenia-1850_6781128/?fbclid=IwAR1X6QtSb7RzLTmZph5AY89n5S6HDwBdcAO3nVEcQ8ceCqfKzuep-MFKZJg [dostęp: 13.12.2020].

w Warszawie czy Łodzi, ukazując na nagraniach „przepychanki” policji z protestującymi. Nie zabrakło komentarzy oburzonych kobiet, górali i przedsiębiorców, którzy poproszeni o zabranie głosu przez Polsat, wypowiedzieli się na temat pokojowego charakteru protestu i jego powodów. Na zakończenie pierwszej części programu pokazano nagranie spod domu Wiceprezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego, gdy oburzeni swoją sytuacją pandemiczną rolnicy rozsypują na ulicy jajka czy warzywa, jak również kawałki mięsa z uboju i martwą świnię. Na nagraniu uwieczniony został fragment rozmowy jednego z protestujących z policjantem, który spisuje jego dane, by wypisać mandat.

W dalszej części Polsat News prezentuje fragmenty wypowiedzi Zbigniewa Ziobry, który komentuje decyzje o rozpatrzeniu polskiego weta dla budżetu Unii Europejskiej. Głównym tematem jest rozstrzygnięcie znaczenia słowa „miękkiszon”, użytego przez Ministra Sprawiedliwości i lidera Solidarnej Polski – Zbigniewa Ziobrę, jak również opinia Premiera Mateusza Morawieckiego na temat tej wypowiedzi. W tej kwestii ukazane zostały fragmenty wywiadu sprzed tego dnia z programu telewizji Polsat, jak również określenie znaczenia tej wypowiedzi.

Lektor skupił uwagę na okoliczności użycia tego słowa, jak również na samym głównym powodzie całej wypowiedzi, która kontrastuje z opinią Zbigniewa Ziobry z początków jego kadencji, za czasów jego uczestnictwa w partii Prawo i Sprawiedliwość, co udowodnić miały urywki nagrań z tego okresu. Do głosu dopuszczono przewodniczącego Platformy Obywatelskiej – Borysa Budkę, który wypowiedział się o stanowisku lidera Solidarnej Polski o tym, że „twardość i stanowczość, nie są jego cechą dominującą”.

Ukazane zostały cytaty z wypowiedzi Ministra Sprawiedliwości o konieczności zaskarżenia nowego rozporządzenia oraz odpowiedź Premiera Mateusza Morawieckiego, który zapewnia, że polskie interesy zabezpieczone są w konkluzjach unijnego szczytu. Na te kroki ze strony Zbigniewa Ziobry został umieszczony komentarz Dariusza Klimczaka, członka Polskiego Stronnictwa Ludowego, w którym mówi o tym, że zachowanie Ministra jest walką o władzę.

W ostatnich minutach dziesięciminutowego wstępu pojawiły się informacje dotyczące pandemii i aktualnych danych statystycznych na temat zachorowań na dzień 13 grudnia. Na pasku informacyjnym widniał napis: „mniej zgonów i zakażeń”, prowadząca Monika Sawka mimo to przypominała, że na tle Europy Polska dalej zajmuje wysokie miejsce w rankingu największej liczby zachorowań oraz podkreśliła, że wirus dalej jest niebezpieczny.

Pierwszą osobą wypowiadającą się na temat pandemii była kierowniczka Kliniki Chorób Zakaźnych i Neuroinfekcji – Joanna Zajkowska, cytująca słowa księdza Jana Twardowskiego, sparafrazowane na sytuację o Covid-19: „śpieszmy się szczepić ludzi – tak szybko odchodzą”. Porównano liczbę zgonów w Polsce z rokiem 2020 i rokiem 2019, gdzie różnica na dzień 13 grudnia wynosiła o ok. 4 tysiące więcej przypadków śmiertelnych w roku 2020.

Zakończeniem pierwszych dziesięciu minut programu było nagranie Profesor Alicji Chybickiej, namawiającej do szczepienia się przeciw wirusowi. Podkreśliła niebezpieczeń-

stwo wspólnego świętowania Bożego Narodzenia, mając nadzieję, że zaszczepieni obywatele w przyszłym roku będą mogli normalnie celebrować ten czas. Jacek Krajewski, Alicja Chybicka i Joanna Zajkowska potwierdzili przed kamerami, że są chętni na przyjęcie szczepionki i są gotowi skorzystać z niej jak najszybciej, jak to tylko będzie możliwe.

Przedstawienie wydarzeń w TVN

O godzinie 19:00 na kanale TVN rozpoczęły się Fakty, które prowadzone były przez Anitę Werner. Pierwszą informacją był pokojowy strajk kobiet w Warszawie, w 39 rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, co – jak podała prezenterka – miało mieć symboliczne znaczenie⁵. Na nagraniach sporządzonych przez program informacyjny pojawiły się fragmenty dokumentów z 1981 roku – wojska na ulicy czy czołgi, panujący strach wśród obywateli i nałożone na nich represje. Zostało to porównane z pokojowym strajkiem, na który wtargnęła policja, otaczając dom Jarosława Kaczyńskiego radiowozami z włączonymi, migającymi światłami. Na temat obrazu z Warszawy wypowiedział się historyk – Prof. Andrzej Friszke, nazywając to „powtórką z historii”. Prowadząca Anita Werner, komentując materiał filmowy z dnia 13 grudnia, powiedziała: „tak właśnie państwo polskie reaguje na protesty kobiet, które nieprzypadkowo zorganizowano właśnie w rocznicę wprowadzenia stanu wojennego”, porównując protesty przed domem Jarosława Kaczyńskiego do tych z czasów kiedy podobne manifestacje były organizowane przed domem Wojciecha Jaruzelskiego – autora stanu wojennego. Protestujący 13 grudnia byli łapani, zamykani i spisywani przez policję, co zostało uwiecznione na nagraniach i pokazane w telewizji TVN.

Sławomir Rybicki – działacz opozycji w czasach PRL – porównał działania współczesnej policji do tych sprzed 39 lat – zamiast odbudować reputację stróżów prawa po czasach milicji, robią dokładnie to samo, co wtedy, ograniczając prawa obywateli do manifestacji.

Ponownie na temat blokady protestów wypowiedział się Prof. Andrzej Friszke, wspominając o ówczesnych metodach zastraszania ludzi inspirowanych metodami rosyjskimi, tj. godzina policyjna, wywożenie zatrzymanych w nieznanym kierunku, przetrzymywanie, a nawet śmierć. Dzisiaj restrykcje są łżejsze, jednakże rozpowszechniane na zlecenie rządu państwa polskiego, skierowane przeciwko własnym obywatelom.

W ramach omawiania tematu pojawił się również Lech Wałęsa, który, jak powiedziała prowadząca Anita Werner, jest po stronie strajku tak samo jak za czasów PRL. Historyk Andrzej Friszke wspominał o wygranej obywateli nad systemem sprzed lat i mówił o nadziei zasianej w młodym pokoleniu, licząc na walkę młodych ludzi o wartości.

Pozostając w temacie strajków kolejny materiał był poświęcony przedsiębiorcom, rolnikom i góralom, którzy organizując strajk chcieli przypomnieć, że przez nałożone represje umiera ich biznes⁶. Na ulicy zostały rozsypane warzywa, jajka i martwa świnia, co ma symbolizować śmierć ich interesów. Rolnicy do strajku kobiet dołączyli w samo południe,

⁵ https://fakty.tvn24.pl/oglada-online,60/strajk-kobiet-w-warszawie-sznury-radiowozow-obok-domu-kaczynskiego,1041450.html?fbclid=IwAR3mBShFK4YxFS_zDgWdIYBE0OpCXVCRsfMsm-r2wuXSZAfJfLNnpWtjhmng [dostęp:13.12.2020].

⁶ <https://fakty.tvn24.pl/oglada-online,60/rolnicy-agrounii-wysypali-jajka-i-ziemniaki-przed-domem-kaczynskiego,1041451.html> [dostęp:13.12.2020].

tym samym okazali swoją formę protestu, nagrywając przy tym swoje działania i kierując sarkastyczne podziękowania w stronę partii Prawo i Sprawiedliwość za zaniechanie ich jako grupy społecznej w czasie pandemii. Rolnicy protestowali, bowiem nie mogą sprzedać swoich dóbr do zamkniętych restauracji, hoteli i stołówek – stąd rozsypana na ulicy żywność, która marnuje się przez nałożone obostrzenia. Strajk rolników poprowadził Michał Kołodziejczak – Prezes Agrounii. W proteście brała również udział Jolanta Kruczek i Dobromiła Wieczorek – przedsiębiorczynie, których działalność w przemyśle turystycznym nie przyniosła od czasu pandemii korzyści. Mimo strajków i głośnych apeli o poniesionych stratach, Premier Mateusz Morawiecki w odpowiedzi na protesty zaznaczył, że nie przewiduje żadnej zmiany w obostrzeniach, by ratować biznesy górali i innych grup protestujących.

W marszach swój udział miała również Policja, która komunikowała przez magnetofony o niepoprawnym zachowaniu protestujących, jednocześnie wypisując mandaty za nielegalne zgromadzenia. Jest to walka między władzą a obywatelami, a na wystawiane mandaty protestanci odpowiedzieli, że nie są one prawomocne – „policja nie może zakazać spontanicznych protestów, nawet w czasie pandemii”, mówił jeden z nich.

W ciągu ostatnich pierwszych dziesięciu minut Faktów TVN poruszył kontrowersyjną wypowiedź Zbigniewa Ziobry, dotyczącą decyzji o niewetowaniu ram finansowych Unii Europejskiej, która według niego zagroziła suwerenności Polski⁷. Pomimo tego sprzeciwu Minister Sprawiedliwości pozostaje w rządzie, a Solidarna Polska w koalicji rządzącej. Po naradach w Brukseli mówi się, że „miękkiszon” pozostanie z Ministrem Ziobrą na zawsze. Członkini Koalicji Obywatelskiej Barbara Nowacka powiedziała „zastanawiam się, jak oni patrzą w lustro”, a Leszek Miller – europoseł, przyznaje tym razem rację Zbigniewowi Ziobro. Konkluzje dotyczące Polski w strukturze Unii Europejskiej dla jednych znaczą niewiele, a w ich obronie staje jednak Premier Mateusz Morawiecki – „Twierdzenie, że konkluzje nie mają znaczenia jest niepoważne. Jest dokładnie odwrotnie...”⁸.

Mimo oczekiwań Minister Zbigniew Ziobro zostaje w rządzie, lecz obiecuje, że zarówno w sejmie jak i Trybunale Konstytucyjnym będzie walczył o to, co dla Polski najważniejsze, czyli korzystny budżet, powiązany z rozporządzeniem o praworządności, co członkowie Prawa i Sprawiedliwości przyjęli z uznaniem. Sam Zbigniew Ziobro już 13 grudnia wypowiadał się o swojej decyzji w sposób bardziej zrównoważony, tj. bez używania słowa „miękkiszon”. Ryszard Czarnecki przyznaje, że do tej pory wygrywali wybory razem, więc nie powinni teraz brać „politycznego rozwodu”, bo nie jest to dla nich korzystne.

Spór PIS-u i opozycji rozciągnął się również na kwestie finansowe i problem praworządności, a na temat tego wypowiedział się Paweł Jabłoński – Wiceminister Spraw Zagranicznych, mówiąc, że chcąc nie obniżać wartości Polski na tle Unii Europejskiej, po-

⁷ <https://fakty.tvn24.pl/ogladaj-online,60/zbigniew-ziobro-zostaje-w-rzadzie-choc-nie-popiera-decyzji-premiera,1041453.html> [dostęp:13.12.2020].

⁸ Tamże.

winni „przestać to robić”; „Przestańcie to prawo łamać – przestańcie łamać ręce dziewczynom” – powiedział Włodzimierz Czarzasty, Wicemarszałek Sejmu.

Przedstawienie wydarzeń w TVP

O 19:30 rozpoczęła się transmisja na żywo w stacji TVP⁹. W temacie rozpoczynającym te wiadomości był Prezydent Andrzej Duda, który w ciszy zapala symboliczny znicz przed Krzyżem Papieskim na Placu Piłsudskiego w Warszawie. Prezydent był pokazywany przez kolejne kilka sekund, stojąc przed ułożonym ze zniczy krzyżem, zachowując odstęp od pozostałych biorących udział w wydarzeniu. Pierwszą informacją ze studia po transmisji jest 39 rocznica wprowadzenia stanu wojennego przez nielegalnie powołaną Wojskową Radę Ocalenia Narodowego, która przejęła władzę w Polsce. Stacja odtworzyła nagrania sprzed 39 lat, ukazując ówczesną rzeczywistość, czołgi na ulicach miast i strzelanie do protestujących. Przeprowadzono również wywiad z działaczem „Solidarności” – Wojciechem Ciesielskim, który w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 roku został wyciągnięty siłą z mieszkania i zamknięty w ośrodku interwencji.

Stacja TVP pozostała w temacie stanu wojennego, a prowadzący Michał Adamczyk rozpoczął kwestię o winnych jego skutków, których do dziś nie udało się osądzić. Do głosu została dopuszczona siostra jednego z zastrzelonych górników z kopalni Wujek w Katowicach – Magdalena Pelc, podkreślająca stratę, którą poniosła nie tylko ona, ale również cała jej rodzina.

Odwołując się do ofiar, swoje rozczarowanie postępowaniem w sprawie osądzenia oprawców wypowiedział również Waldemar Krenc – działacz opozycji antykomunistycznej w Łodzi. Na temat powodu wprowadzenia stanu wojennego mówił Piotr Dmitrowicz – historyk, przywołany, by rozwiać wątpliwości co do opinii lewicy, że stan wojenny był koniecznością ze względu na obecność wojsk rosyjskich na polskich granicach.

Telewizja ukazała również urywki wypowiedzi Premiera Jarosława Kaczyńskiego z 2006 roku, mówiącego o tym, że pamięta, kto po jakiej stał stronie podczas tego mrocznego okresu. Zaraz po tym ukazano sylwetki młodych zwolenników partii Prawo i Sprawiedliwość, którzy w rocznice stali przed byłym więzieniem przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie, przedstawiając na tablicach ofiary stanu wojennego oraz osoby, które tworzyły komunistyczny reżim. Na sam koniec Michał Moskal – Dyrektor biura Prawa i Sprawiedliwości mówił o obecnych obrońcach demokracji: „A sami – kilka lat temu – byli członkami partii, która właśnie tą wolność odbierała”¹⁰.

Ostatnim poruszonym tematem w przeciągu pierwszych 10 minut wiadomości była informacja o koronawirusie. Prowadzący poinformował o wykonanych ok. 20 tysiącach testów, co wykazało blisko 9 tysięcy pozytywnych wyników, jak i o 188 zgonach dnia 13 grudnia. Już niedługo ma zacząć się narodowy program szczepień, który „ma pomóc wrócić do sytuacji sprzed pandemii”.

⁹ <https://wiadomosci.tvp.pl/50923979/13122020-1930> [dostęp:13.12.2020].

¹⁰ Tamże.

O wypowiedź w sprawie nałożonych obostrzeń został poproszony przechodzień w jednej z galerii, który mówił o pracownikach starających się pilnować klientów, by stosowali się oni do zasad bezpieczeństwa. Lektor powrócił do tematu szczepionek, informując, że program ma ruszyć w styczniu, a jako pierwsi zaszczepieni będą członkowie kadry medycznej, a następnie grupy wysokiego ryzyka, co potwierdził Waldemar Kraska – Wiceminister Zdrowia. Dwie starsze kobiety poproszone o opinie zadeklarowały, że czekają na szczepienie.

Święta Bożego Narodzenia nie tylko w Polsce mają odbyć się pod znakiem pandemii, ale również we Włoszech czy Niemczech, gdzie wprowadzony został lockdown.

Przedstawienie wydarzeń w TV TRWAM

O godzinie 20:00 rozpoczęły się wiadomości na kanale TV TRWAM, prowadzone przez Agnieszkę Kiedrowską, która powitała widzów słowami „Szczęść Boże”¹¹. Pierwszą informacją była rocznica wprowadzenia w Polsce stanu wojennego. A. Kiedrowska wspominała o wydarzeniach w nocy z 12 na 13 grudnia 39 lat temu, kiedy to siłą wyprowadzano działaczy opozycji z domów. Wprowadzenie stanu wojennego przez Wojciecha Jaruzelskiego było początkiem cierpienia i morderstw. Telewizja wyemitowała nagranie, kiedy to o północy w całym kraju wprowadzono stan wojenny, który Jaruzelski określił jako „zgodny z konstytucją”. W kontekście nagrania wypowiedział się historyk Piotr Boroń, informując, że zgodnie z obowiązującym ówczesnie prawem nie było to legalne. Nałożono między innymi cenzurę korespondencji czy godziny policyjne, a na ulice miast wprowadzono wojsko i czołgi.

Historyk zasugerował możliwy powód podjęcia decyzji o wprowadzenie stanu wojennego ze strony ówczesnego rządu, a mianowicie zwolennicy Moskwy i beneficjenci PRL-u mogli obawiać się rozkwitu idei Solidarności, a wprowadzając stan wojenny mieli możliwość wydłużyć w czasie moment, w którym to nastąpi. Decyzja rządu pozwoliła dłużej być w posiadaniu tego, co dotychczas zdobyli, jak na przykład przysługujące im wtedy przywileje.

Trzy dni po wprowadzeniu stanu wojennego górnicy z kopalni Wujek rozpoczęli strajk okupacyjny, w wyniku którego dziewięciu z nich zginęło. Nauczyciel historii Robert Peciak mówił, że jest to bardzo ważne, by utrzymywać pamięć o wydarzeniach z dnia 13 grudnia 1981 roku, aby pamięć o nich mogła dotrzeć do kolejnych pokoleń Polaków. Wprowadzony przez grupę Jaruzelskiego reżim został nazwany przez sąd „terrorystycznym”, przy czym nie odniesiono się konkretnie do stosowanych metod działania, a do pamięci o ofiarach, których było ok. 122 śmiertelnych i ok. 10 tysięcy internowanych, co według historyków jest znacznie zaniżone, ponieważ wiele osób zostało uznanych za zaginionych, a okoliczności zostały określone jako nieznane.

Instytut Pamięci Narodowej przygotował gry, które mają pomóc młodym pokoleniom poznać historię dotyczącą tego okresu historii. Na temat idei gier wypowiedziała się Ur-

¹¹ https://tv-trwam.pl/local-vods/vod.57770?fbclid=IwAR1L3oYm8XmwvnsFcmqL15O_KsA3hr6Io-82MD6WF5aHmCHIhrZwVhNJDY [dostęp:13.12.2020].

szula Gierasimiuk, a za przykład podała miniaturowe kolejki, w których była żywność przeznaczona do rozdawania. Rezultatem gry ma być dowiedzenie się przez graczy, czemu kolejki są ułożone w konkretny sposób oraz jak była rozdzielana żywność.

Stan wojenny zakończył się 22 lipca 1983 roku, po 586 dniach. Prowadząca podkreśliła rolę Kościoła w tym czasie oraz wspomniała o kapłanach, którzy poświęcili swoje życie, by walczyć o przywrócenie porządku w kraju. Wśród nich był między innymi bł. ksiądz Jerzy Popiełuszko, który został zamordowany w 1984 roku przez Służbę Bezpieczeństwa. Na jego cześć w Suchowoli znajduje się grób, a w rodzinnej parafii księdza 13 grudnia odbyła się Eucharystia, której przewodniczył ks. Arcybiskup Tadeusz Wojda, który przy bohaterach stanu wojennego – prócz księdza Jerzego – wymienił także księdza Stanisława Suchowolca.

Przy pomniku Solidarności przedstawiającego księdza Popiełuszkę, przedstawiciele Solidarności i parlamentarzyści złożyli kwiaty i znicze. Podobnie uczczono pamięć w Warszawie, gdzie stoi kolejny pomnik ku pamięci bł. księdza Jerzego Popiełuszki. Pokazany został także fragment transmisji, podczas której Prezydent Andrzej Duda zapala znicz. Prowadząca przywołała historię palenia zniczy 13 grudnia – o zapalanie zniczy w oknach i modlitwę nawoływał wówczas Papież Jan Paweł II.

Drugą informacją w omawianych wiadomościach był konflikt pomiędzy koalicją a Zbigniewem Ziobrą. Rządzący mówili o wecie dla budżetu Unii Europejskiej i twardym stanowisku, tymczasem doszło do porozumienia – dzięki temu uwolnione zostaną środki z budżetu państwa oraz fundusz odbudowy. Porozumienie zawiera jednak dużo konkluzji i nacisk na słowo “praworządność”, której broni Premier Mateusz Morawiecki, mówiąc, że w negocjacjach zostały opisane konkretne sformułowania dla komisji, która będzie rozstrzygać kwestię rozłączenia praworządności od budżetu. Odmiennego zdania był Zbigniew Ziobro, który przedstawił stanowisko Komisji Europejskiej w mniej korzystnej dla interesów Polski pozycji: „Rozporządzenie to stawia realne zagrożenie dla polskiej suwerenności. Bardzo daleko idąc, może pozwolić Komisji Europejskiej radykalnie tą suwerenność ograniczać, tak samo mechanizmy polskiej demokracji”.

Przez ten czas ważyły się losy Zjednoczonej Prawicy. Ostatecznie doszło do tajnego głosowania Solidarnej Polski, w wyniku którego zdecydowano się do nieopuszczania koalicji. Przez sprzeczności ma dojść do kolejnego rozłamu w sejmowych głosowaniach, ponieważ fundusz składa się z pożyczek – musi być więc ratyfikowany przez parlamenty wszystkich krajów, tymczasem Zbigniew Ziobro zapowiedział, że w sejmie będą głosować przeciwko ustaleniom „szczytu”.

Lektor omówił skutki opuszczenia koalicji przez Zbigniewa Ziobrę – przyspieszyłoby to wybory i zmieniło losy państwa, jednakże nie do przyjęcia byłaby zmiana narracji i stanowiska w sprawie praworządności.

Podsumowanie

Zestawiając informacje pozyskane z czterech omawianych telewizyjnych kanałów informacyjnych w dniu 13 grudnia 2020 roku, z których wnikliwej analizie poddano pierw-

szych 10 minut, można zauważyć, że każdy z programów przedstawił te same informacje w różny sposób. Polsat przyjął postawę bezstronną w prowadzeniu wydarzeń, mówiąc o tym, co ówczesnie miało miejsce w kraju oraz przedstawiając opinie obydwu stron – w przypadku strajku został on przedstawiony bez kwestii opiniotwórczych. O konflikcie pomiędzy Solidarną Polską a koalicją wypowiedzieli się politycy różnych partii, a nawiązując do pandemii to komentujący tworzyli subiektywizm – w tym przypadku bardziej przychylny szczepieniu.

Telewizja TVN wyemitowała w pierwszej kolejności materiał dotyczący protestów, podkreślając jego pokojowe zamiary. Prowadząca Anita Werner przedstawiła znaczenie strajku, jednocześnie porównując wydarzenie do sytuacji za czasów wprowadzenia stanu wojennego oraz poruszając obydwa tematy jednocześnie. Temat związany z politycznym konfliktem o pieniądze unijne został przedstawiony bezstronnie – politycy wypowiadali swoje opinie i na ich podstawie budowany był obraz wydarzenia. Pozostanie Zbigniewa Ziobry w koalicji ukazano z podkreśleniem użycia przez Ministra słowa „miękkiszon”. Telewizja przedstawiła wypowiedzi obu stron sporu, jednocześnie informując o powodzie podjęcia ostatecznej decyzji.

Telewizja TVP rozpoczęła wiadomości transmisją na żywo z Warszawy, ukazując Prezydenta Andrzeja Dudę zapalającego znicz – w ciszy i w małym gronie. W przeciągu pierwszych 10 minut programu mówiono o rocznicy, następnie o historii wprowadzenia stanu wojennego oraz informacji o pandemii i nadchodzącym programie szczepień. W omawianym fragmencie przedstawione zostały opinie starszych kobiet napotkanych na ulicy, które wprost mówiły, że wirusa się boją i zamierzają się zaszczepić, ponieważ obawiają się o swoje życie.

Informacje przekazane przez stację TV TRWAM były skupione na wątku historycznym – jest to jedyna stacja, w której wystąpiły dygresje, chociażby dotyczące gier dla dzieci związane z latami 80-tymi. W trakcie pierwszych minut przedstawionego programu podane zostały dwa tematy – dotyczące rocznicy i politycznego konfliktu, przy czym lektor nie tylko opisał wydarzenie, ale także wspominał o wizji dotyczącej dalszych losów Polski, zależnych od decyzji lidera Solidarnej Polski Zbigniewa Ziobry.

Na podstawie opisu przedstawionych i omówionych informacji, wyemitowanych przez cztery stacje telewizyjne z dnia 13 grudnia 2020 roku, można zauważyć, że na kanale Polsatu przekazano najwięcej wiadomości – pojawił się wątek protestów, rocznicy i koalicji. Telewizja TVN niewiele mówiła o rocznicy, natomiast porównała współczesne wydarzenia do tych z czasów stanu wojennego, następnie przeszła do materiału poświęconego postawie Ministra Zbigniewa Ziobry. Z kolei wydarzenia z kanałów TVP i TV TRWAM przekazały w omawianych dziesięciominutowych fragmentach po dwie informacje – pierwsza telewizja poinformowała o rocznicy i pandemii, druga o rocznicy i Ministrze Sprawiedliwości.

Analiza poszczególnych kanałów pomaga zauważyć różnice i sposób, w jaki informacje są przekazywane. W zależności od tego, jakim programem posiłkuje się obywatel, może zaważyć to na jego opinii. Najlepiej zobrazowuje tę tezę temat strajku, pojawiający się zarówno w Polsat News, jak i TVN, przy czym w pierwszym programie lektor relatywnie

przedstawił przebieg protestu, natomiast w TVN prowadząca Anita Werner już na początku wprowadzenia podkreśliła pokojowość protestu i agresję ze strony Policji.

Istotnym aspektem okazuje się wspomniana wcześniej wiedza – jest ona podstawą do przyswajania nowin i ich interpretowania oraz środkiem ochronnym przed manipulacją odbioru komunikatów od środków masowego przekazu. Programy informacyjne budują wychodzący od nich obraz nie tyle wydarzeń, co osób, których dotyczą wydarzenia. Świadomie należy wybierać źródła informacyjne i obiektywnie patrzeć na przedstawione w nich informacje, uważnie rozdzielając opinię mediów od podawanych faktów¹².

Bibliografia

1. https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_070_19.PDF.
2. https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/16538/Batorowska_Wasiuta_Klepka_Media_jako_instrument_wp%C5%82ywu_informacyjnego_i_manipulacji_spo%C5%82ecze%C5%84stwem.pdf?isAllowed=y&sequence=1.
3. <https://fakty.tvn24.pl/ogladaaj-online,60/rolnicy-agrounii-wysypali-jajka-i-ziemniaki-przed-domem-kaczynskiego,1041451.html> [dostęp: 13.12.2020].
4. https://fakty.tvn24.pl/ogladaaj-online,60/strajk-kobiet-w-warszawie-sznury-radiowozow-obok-domu-kaczynskiego,1041450.html?fbclid=IwAR3mBShFK4YxFS_zDgWdIYBE0OpCXVCSfMsm-r2wuXSZAtJfLNnpWtjhmg [dostęp: 13.12.2020].
5. <https://fakty.tvn24.pl/ogladaaj-online,60/zbigniew-ziobro-zostaje-w-rzadzie-choc-nie-popiera-decyzji-premiera,1041453.html> [dostęp: 13.12.2020].
6. https://www.polsatnews.pl/wideo-program/20201213-wydarzenia-1850_6781128/?fbclid=IwAR1X6QtSb7RzLTmZph5AY89n5S6HDwBdcAO3nVEcQ8ceCqfKzuep-MFKZJg [dostęp: 13.12.2020].
7. https://tv-trwam.pl/local-vods/vod.57770?fbclid=IwAR1L3oYm8XmwnssFcmqL15O_KsA3hr6Io-82MD6WF5aHmCHIHrZwVhNJDY [dostęp: 13.12.2020].
8. <https://wiadomosci.tvp.pl/50923979/13122020-1930> [dostęp: 13.12.2020].
9. <https://www.wp.pl/?s=https%3A%2F%2Ftech.wp.pl%2Fwspolczesni-wladcy-nasznych-umyslow-mozgi-ludzi-przestaja-sobie-juz-radzic-6034791562482305a&nil&src01=f1e45>.
10. Sartori G., *The Theory of Democracy Revisited*, vol. 1: *The Contemporary Debate*, Chatham House Publishers, Chatham 1987.

Dane kontaktowe
Natalia Ejsmontt, natiejs@vp.pl

¹² <https://www.wp.pl/?s=https%3A%2F%2Ftech.wp.pl%2Fwspolczesni-wladcy-nasznych-umyslow-mozgi-ludzi-przestaja-sobie-juz-radzic-6034791562482305a&nil&src01=f1e45>.